TIPOGRAFIA
„LIBERTATEA"
ORĂŞTIE - 1923.

DIN PUBLICAŢIILE CĂTRE STUDENŢI, ALE
CENTRULUI STUDENŢESC „PETRU MAIOR", CLUJ.

Din partea Legiunii „Arhanghelul Mihail" — Grevori
soc. „Propăşirea Naţională"
pt. Centru

SOCIETATEA „PROPĂŞIREA NAŢIONALĂ"
CENTRUL

STUDENŢI ROMÂNI!

Noul Regulament

de ordine şi disciplină al Universităţilor

răpeşte toate libertăţile studenţimii; — e un regulament politic; — face ruşine nu numai Universităţilor noastre, dar întregei ţări româneşti; — comparat fiind cu celealalte regulamente europene, în acest studiu, e unic prin concepţia-i tiranică; — în consecinţă, studenţimea nu-l poate accepta; — necesitatea luptei pentru apărarea libertăţilor academice.

CLUJ, 1923.

BIBLIOTECA
Familiei PÎRCA
№ 6669.
17 MAR 1975

Liberté, liberté chérie,
Combats avec tes défenseurs!

Libertate, scumpă libertate,
Luptă-te alături de apărătorii tăi!

(Marsilieza lui Rouget de l'Isle).

La Congresul delegaţilor studenţimii, ţinut la Iaşi, în 22—25 August 1923, în condiţiunile vitrege cunoscute, s'a dat, între altele, alarma pentru *lupta de apărare a libertăţilor academice* ale studenţilor români, răpite şi încălcate de noul „*Regulament de ordine şi disciplină universitară*". Iar între motivele cari au contribuit la luarea hotărârilor cunoscute dela acel Congres, e şi această chestiune a noului regulament, deşi punctul capital e lupta pentru *numerus clausus*. Astăzi însă, lupta acută a mişcării studenţeşti, e absolut necesară (cu abţinere dela cursuri, examene şi lucrări, în primul rând) şi numai pentru unul singur din considerentele care au determinat pe delegaţii studenţimii a lua acea atitudine. De pildă, *lupta pentru apărarea libertăţilor academice răpite* peste vară, e ea singură atât de importantă, încât impune o luptă disperată de apărare, cu toate mijloacele prevăzute la Congresul din Iaşi. Dar încă atunci, când în faţa noastră avem atâtea alte obiecte, mai importante şi decât chestiunea regulamentului, cum e: proporţionalitatea Jidanilor în universităţi, şi celelalte revendicări ale mişcării noastre?

De ce e însă aşa de „*execrabil*" (cum îl caracterizà foarte bine o revistă literară-ilustrată din Cluj, în-

tr'un primarticol recent al ei), acest nou regulament de ordine şi disciplină universitară?

Ne luăm aci sarcina de a arăta pentru ce:

Din moment ce e vorba de libertăţile studenţeşti (sau „academice") răpite, — căci aceasta e marea vină a noului regulament, — e evident că toată chestiunea are la bază noţiunea *libertăţii academice*.

Ce e libertatea academică?, cari sunt limitele sferei acestei noţiuni şi conţinutul ei?

Nu poate fi vorba de o *libertate* academică în sensul unui *privilegiu* academic, studenţesc. In ţara noastră nu există categorii sociale privilegiate, cu drepturi şi libertăţi speciale, deosebite de ale celorlalţi cetăţeni. Deci noţiunea de libertate *academică* (adică o libertate pe care *numai* studenţii o au, nu şi ceilalţi cetăţeni), nu poate fi considerată şi numită astfel în comparaţie cu libertăţile cetăţeneşti, care ele sunt maximul de libertate pe care o poate avea un cetăţean, ori-ce cetăţean. Dacă deci această nomenclatură ar fi fost dată din confruntarea libertăţilor studenţeşti universitare, cu cele cetăţeneşti, atunci ea e greşită. Ar fi trebuit să se spună *limitările de libertate* ale studenţilor, sau *egalitatea de libertate* a „academicilor", dar nu *„libertatea academică"* prin care, vădit, se înţelege un plus de libertate, care e dat numai unei categorii de cetăţeni: studenţilor. Această noţiune nu poate fi esplicată şi justificată decât privind-o prin prisma şcolii, înăuntrul ei, înăuntrul învăţământului, şi ca reprezentând calificativul regimului *şcolar* la care sunt supuşi şcolarii de pe treapta cea mai înaltă a învăţământului: studenţii. S'a spus *libertate academică*, pentru a deosebi şi caracteriză regimul liber al vieţii studenţilor, faţă de regimul de *dependenţă* al liceenilor şi al şcolarilor din învăţământul secundar. *Libertate* academică, un privilegiu? Da, în comparaţie cu celelalte

grade ale învăţământului, toate mai inferioare decât *Academia* (Universitatea şi Şcolile Superioare Speciale).

De ce se bucură şcolarii celui mai înalt grad de învăţământ de o *libertate*, o „libertate *academică*", care înlocueşte brusc, după trecerea bacalaureatului, regimul de *dependenţă* desăvârşită din învăţământul ne-academic? Pentru-că studenţii, „cives academici", nu mai sunt consideraţi ca nişte copii, ci ca nişte oameni formaţi, cărora nu le mai lipseşte decât cultura mecanică de specialitate, pe cea generală având-o câştigată deja în învăţământul secundar terminat. Oare termenul de „examen de *maturitate*" dat „bacalaureatului", nu e şi el o dovadă despre faptul, că cel-ce l-a trecut e socotit *matur* (doar ne-specializat încă într'o anumită ramură de activitate) şi în consecinţă demn de o emancipare de sub disciplina de liceu, şi îndreptăţit a se bucura de libertatea omului matur, *de libertatea academică?*

Autorităţile cari au introdus noul regulament de astăzi, vor să desfiinţeze această tradiţională organizaţie a Universităţilor, vor să înlocuiască libertatea academică cu un regim de şcoală secundară? Ar fi inadmisibil; totuşi aşa e.

După-ce am arătat, sumar, conţinutul sferei noţiunii de libertate studenţească-universitară, să-i determinăm puţin limitele: Până unde poate merge această libertate a cetăţeanului „Academiei"? Am spus la început că nu poate fi vorba de un plus de libertăţi peste cele cetăţeneşti. E atunci poate vorba de o identificare a drepturilor academice studenţeşti, cu drepturile cetăţeneşti constituţionale? Nu, nu suntem aşa de pretenţioşi, încât să ne reclamăm această identificare absolută, neîngrădită de nici o condiţiune. Insă spunem: libertate academică însemnează: putinţa studentului de a se bucura *(ca student,* natural) de toate libertăţile cetăţeneşti, *cu o singură*

condiție: ca aceasta să nu aducă daune funcționării și rostului universității (nu vorbim de prestigiul universității, deoare-ce nu putem admite ca libertățile pe care le dă legea constituțională a statului, să poată aduce atingere prestigiului oricărei instituții de Stat; e doar știut că ori-ce lege trebue să respecte *ordinea publică* și *bunele moravuri*. Iar *prestigiul* unei instituțiuni oarecare, nu-l pot păta decât acte, cari se abat dela aceste două condiții. Nu se poate deci ca cetățeanul-student, care-și exercitează drepturile sale constituționale, să păteze prin aceasta *prestigiul* Universității. Poate fi vorba cel mult de o atingere adusă bunei funcționări tehnice și împlinirii scopului instituțiunii, de ex. prin faptul că studentul exercitându-și libertatea constituțională de locomoțiune, nu ar locui în orașul universitar și nu ar urma cursurile, ș. a.). Repetăm deci încă odată formula de mai sus: libertatea academică dă drept studentului (ca student, natural), de a se bucura de toate libertățile constituționale, cu singura condiție de a nu veni în contrazicere, prin actele sale libere, cu scopul și modul de funcționare al Universității. Care e scopul Universității prevăzut în legea universitară?: A da studentului o cultură de specialitate; atât și nimic mai mult. Cum funcționează Universitatea?: Prin cursuri, lucrări și examene. Că studentul în afară de acestea, respectând și executând cele cerute de scopul Universității prin mecanismul funcționării ei, poate și dorește să desvoalte o activitate extrauniversitară (natural, tot *ca student*, căci într'un om nu sunt două personalități, două categorii de drepturi cari se contrazic între ele) permisă de legile țării (și care deci nu poate aduce în nici un fel atingere prestigiului, bunului nume al Universității, după cum am arătat mai sus), — acesta e un lucru care-l privește pe student singur, dar nu Universitatea, atâta timp cât aceasta respectă principiul libertății academice.

In consecință noi credem, că studenții au dreptul ca, pe lângă executarea condițiunilor de studiu și învățământ și cu condiția acestei executări, să se grupeze de ex. în diferite asociațiuni legale, având diferite scopuri și programe legale, și supuși fiind doar legilor țării în ceeace le privește pe acestea. Pe urmă: au complecta libertate de acțiune în afară de universitate, cu singura condiție de a nu călca legile țării. Intrucât această activitate extra-școlară a studentului, e reprimată de legile țării (adică a contravenit *ordinei publice* și *bunelor moravuri* cari stau la baza oricărei legi), Universitatea are dreptul de a se solidariza cu condamnarea autorității Statului și, pe baza autonomiei ei, a pedepsi și ea pe membrul ei delicvent împotriva celor două mari principii care stau și la baza Universității. Altfel, Universitatea nu poate înființa niște penalități neprevăzute în codul penal pentru niște fapte pe care acesta le socotește a nu fi infracțiuni, — cu singura excepție a celor petrecute în cadrul funcționării mecanismului universitar.

Am expus aci numai câteva principii, câteva planuri cari credem că limitează, cel puțin în parte, sfera noțiunii de *libertate academică*.

Înțeleși fiind asupra principiului libertății academice, după ce i-am stabilit caracterul și limitele (și după-ce am subliniat faptul, că e de neconceput ca, acum pentru întâia oară, să se calce, la noi, principiul organizării învățământului universitar cu înlăturarea acestei libertăți juste și necesare), — să vedem dacă noul regulament calcă într'adevăr aceste legi fundamentale, și prin ce dispoziții anume? Ca o întărire a demonstrațiunii de mai jos, vom proceda apoi la citarea pasagiilor și principiilor regulamentelor dela principalele Universități din Europa, spre a evidenția odată mai mult, cât e de adevărat ceea-ce

spunem noi şi că pe principiile mai sus expuse sunt organizate toate Universităţile europene.

Noul regulament de ordine şi disciplină universitară[1]) e criticabil şi condamnabil în întreg spiritul său în general. Nu găseşti în el decât comisii de disciplină, penalităţi, dispoziţii de închidere a universităţii, condiţii de fondare şi funcţionare a societăţilor studenţeşti, norme pentru disolvarea lor, oprelişti preste oprelişti, plus ceva dispoziţii despre înscrieri şi cursuri. (In paranteză ţinem să spunem, că *examenele de admitere* în Universitate suntem departe de a le putea considera ca rezolvând grava chestiune ridicată prin *numerus clausus* şi pe care numai acesta singur şi complect admis, o poate soluţiona; aceasta din motive prea juste, a căror expunere nu e locul s'o facem aici). Deci acest regulament e presărat cu o mulţime de dispoziţiuni condamnabile şi contrare libertăţii academice, din care vom căuta să citãm câteva, fără a reuşì a le înşira pe toate (pentru aceasta ar trebuì citat aici aproape întregul regulament, care nu e scurt). Dar printre aceste lucruri mărunte se ridică, formidabilă şi neînchipuită *marea nedreptate*, capitala înjugare a acestor libertăţi: articolul 27 şi următoarele, prin care se vorbeşte despre „asociaţiunile studenţeşti şi despre activitatea extra-şcolară a cetăţenilor academici. Le vom cercet- pe rând, după această diviziune.

I. Art. 17, al. 1 şi 2 spun: „Studenţii sunt datori a avea în Universitate *şi în afară* (sublinierile sunt ale noastre) de Universitate, o purtare *cuviincioasă*. Ei sunt supuşi atât în interiorul universităţii, *cât şi în afară*, privegherii autorităţilor universitare“ şi penalităţilor acesteia,

[1]) A intrat în vigoare încă din Mai 1923. Art. 42 spune: „Acest regulament se va pune în aplicare imediat după promulgarea lui“. Această promulgare şi publicare s'a făcut într'un număr din Mai a. c. al *Monitorului Oficial*.

care poate pedepsì şi fără ca, prealabil, să fi pedepsit autoritatea Statului!

Art. 35, al. 4: studenţii nu pot participa (ca studenţi) la întruniri publice, nici nu pot lua cuvântul la ele, decât dacă cer autorizarea Rectorului, specificându-i subiectul despre care doresc a vorbì.

Art. 35, al. 2: Studenţii ori asociaţiunile studenţeşti nu pot convoca întruniri sau şedinţe publice, şi nici nu pot lua parte la ele.

Art. 30, al. 1: studenţii membri ai unei societăţi studenţeşti, îşi aleg singuri comitetul de conducere; alin. 2, al aceluiaş articol arată însă felul cum trebue înţeleasă această libertate: Comitetul ales nu poate funcţiona şi nu se poate considera de valid şi existent, decât „după validarea alegerii de către Rector“. Prin urmare Rectorul poate refuza această validare de câte ori vrea, până ce se alege comitetul ce-l doreşte, sau altfel societatea nu va putea funcţiona! Nu desminte alin. 2 al art. 30, cele spuse la alin. 1? Nu e ruşinos şi scandalos aceasta?

Art. 32, al. 2: „numai după aprobarea Rectorului, biroul (societăţii studenţeşti) se va considera descărcat de gestiunea averii asociaţiunii“.

Art. 34: „Nici un anunţ de convocare sau de comunicare din partea unei asociaţiuni studenţeşti, nu se poate face prin afişe, fie în afară, fie în Universitate, fără permisiunea rectorului“. Deci nici un mic anunţ administrativ n'avem voe a-l afişa la localul nostru, care poate fi în afară de edificiul Universităţii, fără a-l supune aprobării Rectorului!

Art. 37: „Rectorul va putea controla, ori când va găsì de cuviinţă, mersul şi lucrările asociaţiunilor“.

Art. 40: în care se spune că „studenţii nu pot face parte din asociaţiuni secrete sau anarhice“, mai

eră oare necesar? Dar studentul n'are doar voe nici să ucidă, nici să fure, nici să comită orice infracţiune! De ce se insistă special asupra acestui lucru oprit şi de legile Statului? Cine va judeca dacă o asociaţiune sau un partid e anarhic sau secret? Rectorul? Abuzuri nu sunt de temut în acest caz? Politica nu-şi vâră coada acì, în acelaş caz? Nu avem deci dreptate când spunem, că acest regulament, cum arătăm şi mai jos, e *un regulament politic?*

Fraţi studenţi! Toate cele înşirate sunt doar câteva exemple ale nedreptăţilor şi încălcărilor pe care le-am numit „mărunte", deşi sunt atât de mari şi grozave. Sunt însă într'adevăr mărunte în comparaţie cu „marea nedreptate" şi încălcare, care face obiectul capitolului doi al acestei cercetări:

II. E vorba de activitatea extra-şcolară studenţească. Prin aceasta înţelegem o activitate benevolă a studenţilor, care nu e cerută de legea universitară şi prin care studentul caută să aducă aportul calităţilor şi capacităţilor sale disponibile, la procesul armonic al progresului naţiunii româneşti şi al omenirii. Căci nimeni nu poate pretinde studentului a face numai carte. Il importă pe el, dacă, pe lângă învăţătură, poate desvolta şi o altă activitate, pe care am numit-o „extra-şcolară", şi dela care, dacă nu e contrară legilor ţării, nu-l poate oprì nimenea. Toate acestea de-altfel le-am expus încă mai sus, când am vorbit despre libertatea academică. Ei bine: noul regulament (care am spus, şi vom dovedì încă, e *politic)* interzice studenţilor desvoltarea ori-cărei activităţi de corporaţiune, afară de: activitate *sportivă, ştiinţifică* sau *culturală întra-universitară*. Doar asociaţiunilor pe judeţe li-se permite o „activitate culturală şi de ajutor reciproc". Ce însemnează toate acestea? Care părţi din activitatea, pe care ar putea-o desfăşura un

student, o reprezintă activităţile acestea admise şi înşirate în mod limitat? Constatăm dela început, că toate cele îngăduite, sunt activităţi secundare, iar activitatea capitală, care ar trebuì s'o desvolte studenţimea în bloc, e interzisă. Această activitate e cea *naţională* şi *naţional-culturală*. Trebue să facem o mare deosebire între activitatea „culturală" despre care vorbeşte regulamentul şi adevărata activitate culturală, cea naţional-culturală: nu e vorba în regulament de o activitate culturală în afară de universitate, ci de una în interiorul Universităţii, după cum se spune precis la art. 27, paragraful d.), alin. 2: „Scopul centrului universitar este pur cultural: centrul *stabileşte legături culturale între studenţii* unei universităţi cu studenţii dela alte universităţi din ţară şi din străinătate". Atât şi nimic mai mult. Enumerarea, cum am spus, e limitativă: centrul nu poate desvolta o activitate *naţional-culturală* ori *naţională românească; **libertatea academică cea mai capitală e astfel răpită studenţimii!***

Sport, ştiinţă de specialitate şi cultură interstudenţească, acestea sunt singurele scopuri şi programe ale asociaţiilor studenţeşti îngăduite de regulamentul nou.

Alte asociaţii, cu alte scopuri, sunt aspru interzise sub grozave penalităţi. ***Pe baza acestui regulament studenţimea română trebue să renunţe pentru totdeauna a mai desvolta o activitate naţională românească şi naţional-culturală.*** Nu e îngăduită decât o activitate studenţească egoistă, centripetală, de prefecţionare a trupului şi a minţii studentului; e complect tăiată posibilitatea desvoltării unei activităţi centrifugale a studenţimii, prin care tinerimea generoasă să-şi dea contribuţiunea sufletului, avântului şi crezului ei curat, la procesul desvoltării neamului. E *antipatriotic* acest regulament, el lipseşte neamul de unul din sprijinitorii şi

luptătorii ei cei mai credincioşi şi fervenţi. Dar, înainte de toate regulamentul acesta *e politic*, pentrucă partidele de guvern de astăzi, văzând că ele se abat dela interesele adevărate şi tradiţionale ale românismului, şi părăsesc singura doctrină politică sănătoasă, aceea a naţionalismului (care a avut totdeauna apărători în întreaga studenţime), îşi dau seama că ele se depărtează dela voinţa ţării şi că astfel nu pot guverna decât prin teroare şi prin curmarea libertăţilor. Văd cu toţii în studenţime un duşman primejdios, deoarece totdeauna şi în toate ţările, studenţimea a fost apărătoarea neamului şi a adevăratelor lui interese. In consecinţă au decis a-i curmà ori-ce activitate naţională şi naţional-culturală, spre a puteà lucrà în voe împotriva naţiunii şi a culturii ei. Studenţimea n'a făcut niciodată politică de partid. A făcut însă o singură politică: *politica naţiunii* şi a intereselor ei adevărate. De ce? Pentru-că nu înzadar se zice despre studenţime că *e curată*. Da, pentru-că ea e curată şi vrea să vadă adevărul şi să lupte pentru el. Şi pentru-că ceilalţi *nu-s aşa.. curaţi*, nu vor să vadă adevărul şi trăesc din ocolirea lui. Nimeni însă, fără a călca principiul sfânt al *libertăţii academice* (şi a-şi atrage astfel răzbunarea necesară) nu poate interzice studenţimii această politică a *curăţiei* şi a *adevărului*. Totuşi, prin noul regulament, ea i-a fost interzisă; *libertatea academică dela Universităţile româneşti, a fost astfel înlăturată şi călcată în picioare*.

Studenţimea română pe baza noului regulament universitar, şi-a pierdut ori-ce libertate tradiţională, nemai având drept să facă decât... sport şi ştiinţă, pe lângă activitatea din sala de curs!

Ruşinea e fără margini, nu numai pentru studenţimea română şi Universităţile româneşti, dar pentru întreaga noastră ţară!

Căci, întradevăr, la nici o Universitate din lume, nu

există un asemenea regim! Arătăm mai jos câteva linii de bază ale câtorva Universităţi din Europa, spre confirmarea acestei aserţiuni:

La Universitatea din Oxford (Anglia) există următoarea dispoziţie relativ la fondarea şi funcţionarea organizaţiunilor studenţeşti: *„In ceea-ce privește organizațiunile studențești, studenții acestei universități au cea mai deplină libertate de a fonda, de a face să funcționeze, ori-ce societate, club sau organizațiune, bine'nțeles cu condiția, ca aceasta să fie îngăduită de legea fundamentală a țării"*.[1])

Tot aşa la *Paris* şi în alte părţi.

Sunt deosebit de interesante condiţiunile dela ***Bruxeles:*** *„Condițiunile în cari studenții pot fonda organizațiuni, sunt din cele mai largi.*

„Singura condiție cerută e, ca asociația ***să nu aibă ca scop*** *de a prejudicia renumelui și bunului nume al Universității"* [2])

La ***Zürich*** aceleaşi condiţiuni. E însă necesară aprobarea rectorului, care va avea doar să judece dacă organizaţia e contrară legilor ţării şi Universităţii (Universitatea admite însă fondarea ori-căror organizaţiuni permise de lege; vezi art. 34 al Statutelor din 29 August 1922, în dosarul nostru: Nr. 3).

La Universitatea cehă din ***Praga*** se spune la art. 1 al Regulamentului: *Persoanele academice oficiale*

---

[1]) Vezi actul Nr. 1 din dosarul acestui studiu, depozitat la Centrul studenţesc „P. Maior" din Cluj: „As to students organisations, the students of this University have *the fullest liberty* to found, or to belong to, any society or club or organization, provided of course that it is one which is permitted by the law of the country".

[2]) Vezi ibid, Nr. 2: „Les conditions dans les quelles les etudiants peuvent fonder des organisations, sont des plus larges. La seule condition requise est que l'association n'ait point pour *but* de nuire à la renommée ou au bon fonctionnement de l'Université".

sunt ***obligate a apărà*** *libertăţile învăţământului şi* ***ale vieţii academice,*** *în conformitate cu rostul Universităţii*“ ... [1])

Socotim aceste dovezi suficiente pentru întărirea celor spuse de noi aci.

***

Concluziile ce le punem sunt simple: Nu se poate alege între două căi, una bună şi alta rea, decât cea bună. *Două* sau mai multe căi bune în această chestiune, nu sunt. E numai *una*. Regulamentul acesta: 1., poate fi primit, sau 2) poate fi refuzat.

A-l primì, însemnează a renunţa pentru totdeauna la libertăţile, pe care ni-le răpeşte pe toate, a primì pentru totdeauna înjositoarele lui clauze.

A nu-l primì, însemnează a apuca pe *singura* cale care are şanse a duce la înlăturarea lui. Numai neprimindu-l poate fi combătut şi înlăturat.

Regulamentul nou se primeşte: dacă viaţa universitară ia un curs normal sub el şi cu el.

Regulamentul nou nu se primeşte: dacă viaţa universitară nu funcţionează sub acest regim: dacă studenţii fac „grevă“, adică se abţin dela cursuri, lucrări şi examene, şi duc o campanie activă pentru înlăturarea lui. [2])

Din fericire această luptă împotriva noului Regulament, care nu poate fi primit, coincide cu mişcarea pentru *numerus clausus* şi pentru celelalte revendicări ale mişcării studenţeşti, care e dusă de un an de zile. In consecinţă, lupta pentru revendicările studen-

[1]) Ibid. Nr. 4: „§ 1. Die Akademischen Amtspersonen sind verpflichtet die Freiheiten des akademischen Unterrichtes und Lebens im Vergleiche mit der Bestimmung der Universität zu bewahren“ (trad. germ.)

[2]) Conform celor hotărâte în Congresul delegaţilor studenţimii, ţinut la Iaşi în zilele de 22—25 August 1923.

ţeşti, prin abţinere dela cursuri, lucrări şi examene, capătă un surplus de tărie şi un nou argument justificător, prin adăugarea la ea a luptei împotriva noului regulament universitar, *a luptei pentru apărarea libertăţilor academice răpite.*

Invităm prin aceasta pe studenţii români, a reflecta bine şi fără superficialitate asupra celor arătate aci, şi a constata, că drumul ales şi dictat la Congresul dela Iaşi, e singurul bun, singurul care salvează mişcarea noastră, libertăţile, cinstea şi prestigiul nostru, singurul care e conform intereselor neamului.

Acest drum e:

Continuarea mişcării noastre naţionale şi alături de ea a luptei pentru apărarea demnităţii noastre degradate şi a libertăţilor noastre batjocorite.

COMITETUL
Centrului studenţesc „Petru Maior“,
CLUJ

Septembre, 1923.